

Куліш А. Ю.

студентка 3-го курсу Інституту прокуратури та слідства
Національного університету «Одеська юридична академія»

ПОРЯДОК НАДАННЯ БЕЗОПЛАТНОЇ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ АДВОКАТАМИ

Відповідно до ст. 59 Конституції України кожен має право на правову допомогу. У випадках передбачених законом, ця допомога надається безоплатно. Кожен є вільним у виборі захисника своїх прав. Для забезпечення права на захист від обвинувачення та надання правової допомоги при вирішенні справ у судах та інших державних органах в Україні діє адвокатура. (Конституція України прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України, - 1996 - № 30, - ст. 141).

Право на правову допомогу - це гарантована державою можливість кожної особи отримати таку допомогу в обсязі та формах, визначених нею, незалежно від характеру правовідносин особи з іншими суб'єктами права. Це право є одним із конституційних, невід'ємних прав людини і має загальний характер. У контексті ч.1 ст. 59 Конституції України «кожен має право на правову допомогу», поняття «кожен» охоплює всіх без винятку осіб - громадян України, іноземців та осіб без громадянства, які перебувають на території України. Здійснення права на правову допомогу засноване на дотриманні принципів рівності всіх перед законом та відсутності дискримінації за ознаками раси, кольору, шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками. (Рішення Конституційного суду України у справі за конституційним зверненням громадянина Глованя Ігоря Володимировича щодо офіційного тлумачення положень статті 59 Конституції України (справа про право на правову допомогу) від 30.09.2009 р. // Офіційний вісник України, - 2009, - № 79, - ст. 2694).

Відповідно до Закону України «Про безоплатну правову допомогу», правова допомога - надання правових послуг, спрямованих на забезпечення реалізації прав і свобод людини і громадянина, захисту цих прав і свобод, їх відновлення у разі порушення.

Під правовими послугами законодавець визначає надання правової інформації, консультації і роз'яснень з правових питань; складання заяв, скарг, процесуальних та інших документів правового характеру; здійснення представництва інтересів особи в судах, інших державних органах, органах місцевого самоврядування, перед іншими особами, забезпечення захисту особи від обвинувачення; надання особі допомоги у забезпеченні доступу особи до вторинної допомоги та медіації.

Що ж стосується самого поняття безоплатної правової допомоги, у згаданому Законі надається таке визначення. Безоплатна правова допомога - правова допомога, що гарантується державою та повністю або частково видається за рахунок коштів Державного бюджету України, місцевих бюджетів та інших джерел. (Закон України «Про безоплатну правову допомогу»: від 02.06.2011 р. № 3460-VI // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/3460-17>).

Щодо порядку надання безоплатної правової допомоги адвокатами п.4 ст. 27 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» зазначає: що особливості укладення та змісту контрактів (договорів) з адвокатами, які надають безоплатну правову допомогу, встановлюються законом, який регулює порядок надання безоплатної правової допомоги. (Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 05.07.2012 // Відомості Верховної Ради, - 2013, - № 27, - ст. 282). Тобто, норма має бланкетний характер і повертає нас знову-таки до Закону України «Про безоплатну правову допомогу», ст. 21 якого визначає, що після прийняття рішень про надання безоплатної вторинної правової допомоги Центр з надання безоплатної вторинної правової допомоги призначає адвоката, який надає безоплатну вторинну правову допомогу на постійній основі за контрактом. Повноваження адвоката як захисника при проведенні дізнання, досудового слідства та під час розгляду кримінальної справи в суді, для участі у розгляді справи про адміністративне правопорушення та представництво інтересів осіб, які мають право на безоплатну вторинну правову допомогу, в судах, інших державних органах, органів місцевого самоврядування, перед іншими особами підтверджуються дорученням Центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги. У разі неможливості надання безоплатної вторинної правової допомоги адвокатом, який надає безоплатну вторинну допомогу на постійній основі за контрактом, Центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги укладає договір з адвокатом, включеним до Реєстру адвокатів, які надають безоплатну вторинну правову допомогу на тимчасовій основі на підставі договору про її надання (ст. 22 Закону).

У договорі про надання безоплатної вторинної правової допомоги зазначаються обсяг правової допомоги, строк, протягом якого така допомога надаватиметься, та розмір оплати. Згідно з Порядком та умовами укладення контрактів з адвокатами, які надають безоплатну вторинну правову допомогу на постійній основі, та договорів з адвокатами, які надають безоплатну вторинну правову допомогу на тимчасовій основі, предметом контрактів є надання адвокатами за дорученням Центру безоплатної вторинної правової допомоги, що включає такі види правових послуг: захист від обвинувачення; здійснення представництва інтересів осіб, які мають право на таку допомогу, в судах, інших державних органах, органах місцевого самоврядування, перед іншими особами; складення документів процесуального характеру. Фінансування безоплатної вторинної правової допомоги здійснюється за рахунок видатків Державного бюджету України. Але законодавець не вказує в яких розмірах здійснюється фінансування. (Атамасов А. В. Порядок надання безоплатної правової допомоги адвокатами згідно із Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» // Часопис Київського університету права, - 2013, - № 1 ст.376- 380).